
498.

No. 498.

ASSERTIONES THEOLOGICÆ,

QVAS HONORE DOCTOris in Theologia decorandus, Reuerendus & Doctißimus vir, M. Paulus Matthias, Sacratiß: Theologiæ Baccalaureus, & Episcopus Sielandicarum Ecclesiarum dignißimus, publicè defendet:

Præsidente Nicolao Hemmingio S: Theologiæ Doct.
12. Aprilis
Anno dominj 1570.

Hafniæ,
Excudebat Laurentius Benedictus.
M. D. LXX.

BIBLIOTHECA REGIA
HAFNIENSIS

1.

OMINEM CREAtum eſſe ad imaginem DEI, eſt hominem imprimis conditum eſſe ad ſanctitatem, iuſtitiam & æternam vitam.

2.

Hac imagine quia ſe ipſe ſpoliauit homo ſuapte culpa, excidit iuſtitia, ſanctitate & æterna vita, & factus ſua inobedientia iniuſtus, incidit in prophanitatem & æternam mortem.

3.

Hinc factum eſt, quòd homo conditus ad ſummã fælicitatem, inciderit in extremam miſeriam, qua nihil triſtius, nihil calamitoſius, nihil deniq; miſerabilius cogitari poteſt.

4.

Iam autem ipſa iuſticiæ in Deo ratio poſtulabat, vt homo aut obrueretur

æterna morte & miſeria, aut ſatisfieret iuſticiæ Dei, qui peccato hominis grauiſsimè offenſus erat.

5.

Sed homo planè auerſus à Deo per mentis ſuæ vanitatem, intelligentiæ cœcitatem, & cordis obdurationem, nec intelligit, nec vult, nec poteſt quicquã, quod facit ad ſui inſtaurationem.

6.

Hinc eſt quòd Paulus poſt Dauidem dicat, comprobante omnium hominum experientia: non eſt qui intelligat, non eſt qui exquirat Deum, omnes declinauerunt, ſimul inutiles facti ſunt, non eſt qui exerceat bonitatem, non eſt vſq; ad vnum.

7.

Homo ergo planè proſtratus iacet peccato, ſeruus peccati factus totus, cuius mens vanis ſpectris, intelligentia

cœca

cœca caligine, & voluntas ſpontanea contumacia obruta eſt. Vbi ergo liberum illud arbitriũ eſt, quod Græci nunc ἀυτεξούσιον, nũc ἀυτεπάγγελτον, nunc ἀυτάιρετον ſuperbè nominant.

8.

Hic Deus æternus, qui eſt æternus pater, & æternus filius, & æternus ſpiritus ſanctus, vnus in vera deitate Deus, & tres hypoſtaſes, verè ſubſiſtentes in vna Deitate, hic inquam Deus ſapientiæ, potentiæ, iuſticiæ & miſericordiæ ſuæ eam rationem habere voluit, vt ſimul ſtarent perfectiſsimè, quò & ab angelis & ab hominibus agnoſceretur, ſummè ſapiens, ſummè potens, ſummè iuſtus, ſummè miſericors, ſine quibus virtutibus, maieſtas Diuina ſalua eſſe non poterit.

9.

Itaq; Deus has virtutes ita tempe-

rat, in saluatione hominis, vt simul omnes stent mutuis auxilijs, nulla ex parte imminutæ, sed suis gradibus perfectissimæ, vt meritò Christo nato canant angeli: Gloria in excelsis Deo.

10.

Nam cùm Deus sua voce verbum promißionis, de semine mulieris, contrituro caput Serpentis, hoc est, (interprete Iohanne Apostolo) de Christo, destructuro opera Diaboli, hoc est peccatum & mortem edidit, suam summam Sapientiam commẽdat, summam Potẽtiam monstrat, summam Iusticiam ostendit, & summam Misericordiam declarat.

11.

Summa Sapientia Dei in eo conspicitur, quòd Deus non sit eo frustratus fine, quem in creatione sibi proposuit. Nam sapientis est, ita propter finem agere, vt finem aßequatur. Nunc au-

tem

tem si Deus, habita solius suæ Iusticiæ ratione, hominem æternum damnaßet, excidißet fine creati hominis, atq; ita actum fuißet de ipsius summa Sapientia. Cogitat ergo Deus de reparatione hominis ad imaginem suam, vt ipsius summa conspiciatur Sapientia, quam Paulus anteponit Sapientiæ principum seculi huius.

12.

Potentia Dei summa in hoc cernitur, quòd peccatum & mortem, quæ nulla creata potentia superare potuit, destruxerit, idq; miro modo, videlicet per mortem filij vnigeniti.

13.

Iusticia Dei in hoc apparet summa, quòd non voluerit humanum genus liberare tantum potentia, quod fuißet illi promptißimum, sed etiam iusticia, nihil enim absurdi facere voluit, & sua

Diuina maieſtate indignum. Voluit ergo ex ſua iuſticia, in vnò homine punire peccatum, vt per vnum hominem totus mundus reus eſt factus.

14.

Hinc concluditur ſumma Dei miſericordia, quæ omnia opera Dei excedit, de qua ipſe Dominus Nicodemo cõcionatur: Sic Deus dilexit mundum, vt filium ſuum vnigenitum daret, vt omnis qui credit in eum, non pereat, ſed habeat vitam æternam.

15.

Porrò hoc myſterium reparationis humani generis per Chriſtum, altius cogitandum & apertius declarandũ eſt, vt magis dulceſcat τετράγωνος *illa virtus, quam Deus in hoc reparationis noſtri myſterio, luculentißimè cõtemplandam proponit.*

Sex

Sex itaq; ante omnia cognoscenda, & fideliter cogitanda sunt, de reparatore generis humani, Iesu Christo, mediatore & redemtore nostro vnico: horum primũ est, quòd Iesus Mariæ Virginis filius, sit ille Messias, & reparator humani generis olim promißus, & postea suo tempore exhibitus. Secundum, quòd hic mediator sit verus Deus, & cur hoc fuerit neceße. Tertium, quòd sit verus homo, & cur oportuerit ita eße. Quartum, quòd sit vna persona, Deus & homo, & qua de causa ita decuerit. Quintum, quòd sit redemtor & saluator noster, & quibus modis id contingat. Sextum, quomodo nobis hic sua beneficia offerat, & quomodo eorundem efficiamur participes. De his sex membris eo quo sunt à nobis ordine proposita, breuiter dicemus.

Quantum autem ad primum attinet, hæc demonſtratio immota, qua ſapientiſsimi in mundo homines, conuicti ſunt, vt Chriſtum verum Meſsiam agnoſcerent, reciperent & colerent, tenenda eſt.

Ille ſolus abſq; omni dubio, & certiſſimo certius, verus eſt Meſsias, promiſſus humani generis Saluator, Sacerdos & Mediator noſter vnicus, in quem ſolum omnia Prophetarum vaticinia conueniunt, & quicquid prædictum eſt de Meſsia, à ſanctis Dei prophetis, Moſe & alijs.

In Ieſum autem, Virginis Mariæ filium, omnia Prophetarum vaticinia cõueniunt, & quicquid prædictum eſt à ſanctis Dei Prophetis, Moſe & alijs. Hinc illud Auguſtini: firmitas fidei in eo eſt, quia omnia quæ euenerũt in Chriſto prædicta ſunt.

Ie-

Iesus igitur, Mariæ virginis filius, solus absq; omni dubio, & certißimo certius, verus est Messias, et promißus humani generis Saluator, Sacerdos & Mediator noster vnicus.

Maiorem recipiunt omnes, quotquot de veritate verbi Dei, traditi in Mose & Prophetis non dubitant. Minorem confirmat Euangelica historia, & epistolæ Apostolicæ, & omnium Sanctorū viua experientia, ex quo fit, vt intrepidè contemnant omnium Diabolorum, Iudæorum & Mahometistarum deliria, qui hunc Iesum nobiscum non recipiunt, venerantur, colunt.

18.

Quantum autem ad secundum attinet, videlicet quòd Mediator noster, Christus Iesus, sit verus Deus, ex quatuor infallibilibus demonstrationibus patet.

Pri-

Prima eſt ipſa vox Dei, omni veritate ſuperior: hæc enim vox, Chriſtum & Deum, & Dei filium eſſe, clariſſimè teſtatur in Propheticis & Apoſtolicis ſcriptis, quæ vt nota prætereo.

Secunda ſumitur à diuinis Chriſti operibus: cui enim tribuitur proprium, quod vni ſoli eſſentiæ conuenit, huic etiam eſſentiam tribui neceſſe eſt. Cum ergo tribuitur Chriſto, creatio, viuificatio, imperium in omnes creaturas, excitatio mortuorũ, inſpectio cordium &c: quæ omnia ſunt diuinæ eſſẽtiæ propria, neceſſe eſt, vt ipſum Deum agnoſcamus.

Tertia ſumitur à cultu, quem vniuerſa creatura illi tribuit, qui cum ſit Dei proprius, ſequitur ipſum Deum eſſe. Solus enim Deus adorandus, inuocandus & colendus eſt: hunc cultum Chriſto ſcriptura tribuit.

Quarta ſumitur à teſtimonio Ec-

clesiæ, quæ, vt est in symbolis, Christum confitetur & prædicat, verum Deum de Deo vero, genitum, non factum, consubstantialem patri.

19.

Has demonstrationes de vera Christi diuinitate, opponamus omnium Diabolorum & hominum furoribus, & acquiescamus, in vera sententia Catholicæ Ecclesiæ filij Dei.

20.

Quòd autem necesse fuerit nostrum mediatorem Iesum Christum, esse Deum verum, ex duabus demonstrationibus patebit.

21.

Prior, nulla finita potentia potuit malum illud tollere, quo oppressum erat humanum genus, quod tamen facere mediatorem oportuit. Quæ enim creatura potuisset peccati onus tollere, iu-

stam iram Dei mitigare, potentiam mortis vincere, ac Diaboli tyrannidem superare?

22.

Posterior, nulla creata potentia, potuit restituere homini bona, quæ per peccatum amissa erant, quod Mediatorem oportuit facere. Nulla creatura pôtuit restituere homini, perfectam sapientiam, iusticiam, sanctitatem & plenam redemtionem, quæ plura requirit, videlicet, vt Mediator sit perpetuus custos ecclesiæ, & membrorum eius: vt videat gemitus cordium: vt sit vbique præsens: vt excitet mortuos in extremo die: vt excitatos ornet immortalitate, & æternæ fœlicitatis gloria. Quis non videt hæc bona, non potuisse restitui, nisi Mediator, (cuius erat hæc omnia facere) Deus esset?

Ter.

23.

Tertium quod propoſui neceſſariò ſciendum eſſe de Mediatore eſt, quòd Mediator noſter, ſit verus homo, & cur hoc fuerit neceſſe.

24.

Quòd ſit verus homo, de ſemine Abrahæ, ſecundum ſcripturam natus, ſatis liquet ex promiſſionibus veteris teſtamenti, & ex hiſtoria noui teſtamenti, quare hoc vt notum prætereo.

25.

Cur autem oportuerit Mediatorem hominem eſſe, plures cauſæ ex verbo Dei colligi poſſunt. Primum enim hoc poſtulabat Iuſticia Dei. Nam congruebat Iuſticiæ diuinæ, vt quemadmodum vnus homo, ſua culpa coniecit reliquos in mortem, ita vnus in humano genere, reſtitueret vitam, iuſtè prius placata ira Dei. Deinde imago Dei, erat repa-

randa

randa in homine per hominem, quemadmodum per hominem amiſſa erat. Tum adoptio noſtri non potuit fieri niſi per hominem, qui verus & vnigenitus filius Dei erat. Poſtremò certitudo reſurrectionis corporum noſtrorum, quæ inde pendet, quòd cum mediatore noſtro coniuncti ſimus naturæ ſocietate 1. Corint. 15.

26.

Quartum quod ſciendum neceſſario de mediatore dixi, eſt quòd mediator noſter ſit vna perſona, in duabus naturis ſubſiſtens, & cur hoc fuerit neceſſe.

27.

Quòd autem mediator noſter ſit vna perſona, multa teſtantur ſcripturæ teſtimonia, ex quibus pauca adſcribam. Ioh. 1 Verbum caro factum eſt, & addit: & vidimus gloriam eius, gloriam tanquam filij vnigeniti à patre, ſi iam

fuiſ-

fuißent duæ personæ, Deus & homo, Mediator noster, dixißet Iohannes: vidimus eorum gloriam, & non ipsius. Matth. 4. Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui, Ipsum audite. Hic pater agnoscit vnum & eundem, suum filium & Mariæ filium, & dicit: Hunc audite, vt significet vnam eße personam. Et Paulus Rom. 1. dicit: Filius Dei natus est ex semine Dauid Rom. 9. ex quibus est Christus secundum carnem, qui est super omnia, Deus benedictus in secula. Christus ergo vnus est, id est vna persona.

28.

Ob hanc ineffabilem Diuinæ naturæ, & humane naturæ vnionem personalem, fit mutua proprietatum vtriusq; naturæ alternatio, & alterna prædicatio, vt rectè dicatur: homo est De-

us, Deus eſt homo, homo eſt creator, creator eſt paßus.

29.

Verùm hæc alternatio, fit ſolummodo in concreto, hoc eſt, cùm ſubiectũ propoſitionis eſt concretum. Et nullo pacto in abſtracto. Nam cùm in concreto fit, ſignificatur perſonæ vnitas. Si fieret in abſtracto, fieret quoq; naturarum, proprietatum naturalium, & modorum naturarum confuſio.

30.

Vt enim poſt vnionem, oportet nos confiteri vnam perſonam, Deum & hominem: Ita naturas ſaluas & integras, ſine confuſione manere, credere nos oportet.

31.

Saluis igitur naturis & integris, inconfuſæ proprietates, & naturarum modi manent.

Etſi

32.

Etſi autem, nec naturæ, nec naturarum proprietates, aut modi confunduntur: tamē actiones Mediatoris, perſonæ ſunt totius, non huic vel illi naturæ ſeorſum adſcribendæ, neque impedit, quòd quædā actiones, propriè à diuina, quædam propriè ab humana natura proficiſcuntur, vt enim cùm de homine loquimur: homo intelligit, homo currit, hominis perſonæ tribuuntur actiones, quorum alia propria eſt animæ rationalis, alia corporis, tamē vtraque perſonæ hominis tribuitur: Ita cùm de Chriſto dicimus, Chriſtus creat, Chriſtus patitur, perſonæ Chriſti tribuūtur actiones, quarum alia deitati, alia humanitati conuenit, Sed tamen vtraq; perſonæ Chriſti tribuitur.

33.

Propter has ergo actiones ſaluationis, oportuit Mediatorem eſſe vnā per-

ſonam, cuius etſi plures cauſæ à Teologis numerantur, tamen hæc eſt præcipua, vt actiones Mediatoris in humana natura, ſint infiniti precij, quia ſunt actiones perſonæ, quæ eſt Deus, infinitæ potentiæ.

34.

Eſt proinde ex indiuidua, naturæ diuinæ & humanæ, in vna perſona vnione, dignitas infinita, perfectio abſolutiſsima, & inæſtimabile precium ſanguinis, mortis, & precationis, atq; adeò omnium actionum & paſsionum Chriſti, in ſanctiſsima humanitate Chriſti. Inde enim eſt potentia & virtus delendæ iniquitatis, poteſtas remittendi peccata, iuſtificandi, viuificandi & ſaluandi credentes.

35.

Quintum, quod neceſſario tenendū eſſe de Mediatore dixi, eſt quòd Mediator

ator noſter, ſit redemtor & Saluator noſter, & quomodo redemtionis & ſaluationis noſtræ partes peregerit.

36.

Quòd Mediator noſter, ſit redemtor noſter, & Saluator noſter, ex multis teſtimonijs, hæc pauca propouo. Moiſes Gen. 3. Semen Mulieris conteret caput Serpentis, Et Dominus ad Abraham: Benedicentur in ſemine tuo omnes gentes. Et Gabriel ad matrem Domini: Tu vocabis nomen eius Ieſum, quia populum ſuum liberabit à peccatis eorum: Et Angelus ait paſtoribus: Ecce annũcio vobis gaudium magnum, quòd vobis Saluator ſit natus in ciuitate Dauid. Paulus quoq; ait: Certus ſermo, & omni approbatione dignus, quòd Ieſus Chriſtus venit in mundum ſaluare peccatores.

37.

Sed quomodo noſter eſt Saluator?

primum, tollit merito mortis suæ peccatum, quod nos habemus. Secundo, donat nobis ex merito obedientiæ suæ erga legem Dei, iusticiam quam nō habemus. Tertio, suo spiritu nos sanctificat & regenerat, vt fiamus filij Dei, quod non eramus. Quarto, liberat nos ab inferno, quem ipsi meriti eramus, & introducit nos in æternæ salutis possessionem, quam ipse nobis meruit.

38.

Sextum quod refert scire de Mediatore est, quomodo nobis beneficia Mediatoris offerantur, & quomodo à nobis percipiantur.

39.

Christus ascensurus in cœlum, instituit ministerium verbi, & iussit prædicari pœnitentiam, & remissionem peccatorum omnibus, in suo nomine, addēs hanc promissionem: Qui crediderit &

baptizatus fuerit, ſaluus erit, qui verò non crediderit, condemnabitur.

40.

Pertinet ergo miniſterium Euangelij eò, vt per illud colligatur eccleſia, & in ea ſonet vox Euangelij, & percipiantur Sacramenta, promiſsionum obſignationes. 41.

Verùm quia ea eſt in nobis ignorantia & torpor, vt nec peccatum noſtrum ſatis intelligamus, nec maledictionis ſententiam, in nos latam, vt decet cogitemus, opus eſt miniſterio legis, quæ vt doctrina, ignorantiæ noſtræ de peccato medetur: ita maledictionis ſententia in tranſgreſsores, torporem pellit, vt veluti excitati à profundo ſomno, morbum intelligamus, & ab eo periculum maximum nobis imminere, niſi quæramus Chriſtum medicum, qui ſolus medicinam animæ nouit, ſciamus.

42.

Eſt autem lex præceptio diuina obligās omnes homines vel ad puram, perfectam, perpetuam & ſpiritualem obedientiam, vel ad pœnam maledictionis & mortis æternæ, niſi aliunde ſuccurratur, & legi ſatisfiat.

43.

Nunc autem cùm communis naturæ humanæ prauitas, vniuerſalis experientia, iudicium Dei iuſtum, conſcientia cuiuſq;, aperta ſcripturæ teſtimonia, repugnantes conditiones legis diuinæ, & carnis noſtræ, & neceſſitas Mediatoris, conuincunt neminem (excepto vno Chriſto) poſſe legem facere, ſequitur omnes homines (excepto vno Chriſto) obligari lege diuina, ad pœnam maledictionis & mortis æternæ.

44.

Falſa eſt igitur omnium Hypocri-

tarum, Pharisæorum, Pelagianorũ & Papistarũ opinio, qui putant, & docent legem Dei, posse præstari ab homine, puris, vt vocant, naturalibus, vel sine gratia, vt loquitur Pelagius.

45.

Et cùm imperitè dicunt nullum esse vsum legis, si non iustificet, nos contrà contendimus, legis vsum esse maximũ in Ecclesia Dei ac longè vtilissimum. Nam legis diuinæ triplex vsus est: Externus, Internus & Spiritualis.

46.

Externus vsus legis est, regere externi hominis mores, disciplina cum lege Dei congruente, vt homines quietè et tranquillè in hac vita viuere possint.

47.

Internus vsus, in conscientia hominis locum habet, quem lex docet, accusat, damnat. Docet quid faciendum

& quid fugiendũ ſit, accuſat legis trãſgreſſorem, condemnat reum, propoſita maledictionis & mortis pœna æterna.

48.

In hoc interno vſu legis, ſpectandum eſt conſilium Dei quod conuenit cũ parabola de Rege, cui à ſeruo debitore debebãtur decies mille talenta Mat. 18. Vt enim hic Rex exegit debitum, quod ſciuit ſeruum non eſſe ſoluendo, ſed tamen iustè exegit, quod ſibi debebatur, vt ſeruus ſuam agnoſceret inopiam, cõfugeret ad gratiam, & peteret debiti condonationem: Ita Deus ipſe, ſua lege requirit quod ſibi debetur, nempe purã, perpetuam, perfectam & ſpiritualem obedientiam erga ſuam legem, idq; eo fine facit, vt homo agnito peccato ſuo, conſiderata ira Dei, & propria miſeria, quærat ex gratia, quod naturæ viribus obtinere non poteſt.

49.

Atque ita lex, homini saucio occasio est quærendi medicum Christum, qua de causa potissimum dicitur pædagogus ad Christum. Hoc est vt Paul: Gal. 3. interpretatur, Deus conclusit omnia sub peccato, vt promissio detur credentibus ex fide. Promissio autem hæc reconciliationis est per Christum.

50.

Cum ergo homo, ita legis malleo contusus & humiliatus, sentit gustum pœnarum inferni, aut desperabit, vt Iudas: aut quæret Christum medicum vt Petrus, quô intelligat quàm suauis sit dominus, & quàm beatus sit homo, qui sperat in eo.

51.

Hic ergo primũ tempestiuè proponitur Euãgeliũ quod est prædicatio pœniten-

tiæ

tiæ (id est conuersionis) & remißionis peccatorum, in nomine Christi, ad omnes populos & nationes Mundi.

52.

Hæc definitio, cùm habeat Christum autorem, labefactari non potest. Sed rectè intelligendum est vocabulum pœnitentiæ, quo vsus est vetus interpres reddens vocem μετανοίας, quæ est cõuersio hominis ad Deum, per fidem in Iesum Christum. Nam hec conuersio (etsi antecedit eam contritio, & sequitur nouitas vitæ) in sola fide posita est.

53.

Ei autem qui ita conuertitur, hoc est, credit in Christum, Euangelium offert remißionem peccatorum, idq; promiscuè, sine acceptatione personarum & nationum, sine peccatorum commissorum discrimine. Gratia enim exuberat plusquam peccatum.

Cum

54.

Cum hac fide remißionis peccatorum, coniuncta sunt duo, videlicet gratia, & donum, quæ ab illa, nec separari vnquam poßunt, nec debent.

55.

Gratia est ipsa iustificatio, quæ est imputatio iusticiæ Christi, qua homo remißis peccatis, verè fit & censetur iustus coram Deo. Est enim hîc iusticia, nihil aliud quàm perfecta legis impletio, à Christo quidem facta, sed credenti donata & imputata, vt ea iustus sit, & censeatur coram Deo. Atq; hoc est quod Paulus dicit Rom. 10. Christus est finis legis, in iusticiam omni credenti, hoc est, omnis qui credit, habet quod lex requirit, nempe iusticiam, non quidem à se factam, sed sibi imputatam à Christo.

56.

Quòd autem hæc iusticia, qua credentes iusti sumus, non sit eßentialis Dei iusticia, vt voluit Osiander, sed obedientia Christi, qua impleuit legem Dei, docet Paulus apertius Rom. 5. quàm vt negari poßit.

57.

Donum, quod diximus coniunctum eße, cum fide remißionis peccatorum, est donatio spiritus sancti, qua homo sola fide iustificatus, regeneratur, hoc est: mortificatur & viuificatur, vt iam noua sit creatura, Deum vero cultu colens, iuxta legis normam, quantum quidem id fieri potest in hac infirmitate.

58.

Hic ergo se offert tertius vsus legis, quem spiritualem dixi, eò quòd pertineat ad hominem, spiritu Dei re-

geni-

genitum, in hunc finem, vt Deo seruiat omnibus diebus vitæ suæ, in iusticia & sanctitate vera.

59.

Homo proinde fide iustificatus, & Spiritu Dei regenitus, proponet sibi legem Dei, tanquam normam cultus diuini, vt Deum sua obediētia glorificet.

60.

Atq; ita apparet, quòd ad cultum Dei verum requiratur, & norma legis, & fides Euangelij: Nam vt norma legis materiam cultus diuini monstrat, ita fides Euangelij, veluti formam induit materiæ, vt sit & verè dicatur cultus Dei.

61.

Est proinde cultus Dei omnis obedientia, à Deo mandata, ex fide proficiscens, & in gloriam Dei principaliter tendens.

Vt

62.

Vt autem in hoc cultu Deo præstando non erretur, eadem fides facit. Hæc enim sola est fundamentum, principium, dux & gubernatrix cultus diuini, atq; adeo omnium actionum & virtutum Christianarum. Fundamentum est, quia super ea extruitur cultus diuinus: Principium, quia ab ea manat, vt à fonte: Dux, quia regit cultum diuinum inter limites legis diuinæ, ne vel deflectamus in Hypocrisin, & traditiones Diabolorum & hominum, vel feramur in peccata conscientiam vastantia. Deniq; gubernatrix est, facit enim vt pij rectà ferantur, in cultu præstando, ad finem, videlicet ad gloriam Dei, ædificationem Ecclesiæ, & vtilitatem proximorum.

63.

Hactenus, quomodo verbo benefi-

cia

cia mediatoris offerantur & fide percipiantur diximus, nunc reliquum est instrumentum alterum, quo eadem beneficia & offeruntur & percipiuntur, videlicet Sacramentum à Christo institutum.

64.

Sunt autem duo Sacramenta propria Ecclesiæ Dei, videlicet Baptismus & Cœna Domini, Baptismo regeneramur, Cœna Domini alimur in corpore Christi.

65.

Porrò, quia Iohannes Euangelium Christi ideo annunciari dicit, vt sit societas quædam Sanctorum, hoc est Ecclesia, iam quid Ecclesia sit, & quomodo fulciatur paucis aperiendum est.

66.

Ecclesia itaque est iuxta Symbolum Apostolicum, societas Sanctorum,

quæ definitio ex primo capite primæ epistolæ Iohannis desumta est, vbi Iohannes exhortaturus ad sanctitatem vitæ, & fugam tenebrarum, dicit credentes habere societatem cum patre, & cum filio eius Iesu Christo, & inter se inuicem. Annunciamus vobis, inquit, quod vidimus & audiuimus, vt & vos habeatis societatem nobiscum, & societas nostra sit cum Patre, & cum Filio eius Iesu Christo.

67.

Hæc societas tria complectitur, videlicet arctißimam coniunctionem, qua & sancti cum Deo, & inter se coniunguntur, benignißimam communicationem, qua vt Deus liberalißimè effundit suum spiritum in sanctos, & multa spiritualia & corporalia dona illis confert: Ita verè Christiani, mutua sibi ex dilectione officia præstant,

&

& amplißimam rerum communium possessionem, quæ sanè possessio duplex est, vna in hac vita locum habet, altera in omnem æternitatem durabit.

68.

Etsi autem rectè ex Symoblo definimus Ecclesiam: tamen nihil iuuat Anabaptistas, qui ex hac definitione, quam nobiscum approbant, efficere volunt, non eße ibi Ecclesiam, vbi sunt multi mali, & graßantur multa vicia.

69.

Nam discrimen facimus cum Christo, inter triticum & Zizania, inter verè sanctos & prophanos, inter Ecclesiam, quæ hoc nomine digna est, & externum cætum audientium Euangelium & participantium Sacramenta.

70.

In externo enim cætu Ecclesiæ, duplicia sunt membra, videlicet viua in

Christo per fidem, quibus conuenit definitio ex Symbolo adducta, & mortua, quales sunt omnes, qui profitentur verbis & Sacramentis Christianissimum, sine vera pœnitentia.

71.

Nam vt in populo Israel fuerunt multi, qui se Abrahami filios, & membra veræ Ecclesiæ profitebantur, inter quos paucissimi quidem erant filij, vt Paulus loquitur, promissionis, plurimi verò carnis: Ita & hodie in externo cœtu Ecclesiæ, plurimi quidem sunt, qui gloriantur de titulo Ecclesiæ, paucissimi verò qui insistunt vestigijs fidei, & obedientiæ Abrahæ.

72.

Vt autem fidei vestigijs soli illi insistunt, qui viua fiducia in promissionem gratuitam recumbunt: Ita obedientiæ vestigijs insistunt, qui ex fide obe-

obedientiam erga Deum, exemplo Abrahæ omnibus rebus mundi antepo-nunt, in qua re, Chriſtiana in hac vita perfectio conſiſtit, & nõ in paupertate & voto, vt inſulſi Monachi garriunt.

73.

Porrò Eccleſia Dei, extructa per verbum & Spiritum ſanctum, regitur & fulcitur Verbo, Spiritu, Sacramen-tis, Diſciplina & Ceremonijs, in his Eccleſiæ poteſtas poſita eſt, quæ cla-uium & iurisdictionis dicitur.

74.

Verbum debet eße non hominis, ſed Dei: Spiritus Chriſti, non Diabo-li, Mundi, aut AntiChriſti: Sacramen-ta diuina, & non humana, vt Baptiſ-mus & Cœna Domini: Diſciplina, quæ nos regat in via Domini, & non abducat ad hominum commenta: Cere-moniæ, quæ ædificant, & nõ deſtruunt.

75.

Hæc coniuncta, Ecclesiam conseruant & fulciunt, vt tandem ad fælicitatis promissæ portum, imò plenam possessionem perueniat.

